

Grethe Bryhn

Kjetil Sundet

28. februar 2013 (endret 12. april 2013)

Grete Bryhn ble utnevnt til æresmedlem i Norsk Nevropsykologisk Forening på årsmøtet i 2008.

Grethe Bryhn. Foto: Knut Dalen

For oss som studerte psykologi i Oslo på 70-tallet, var nevropsykologi et vagt begrep med en uklar yrkesrolle, et felt som innebar kontakt med triste skjebner og bruk av politisk ukorrekte metoder (tester). Inntil vi møtte Grete Bryhn (Gulbrandsen).

Hennes forelesninger og tilbud om hovedpraksis bar preg av liv og entusiasme, gav inspirasjon og avklarende svar, kombinerte klinikk med forskning, og ble for mange av oss redningen på en tilstand av beslutningsvegring om hva slags psykolog vil ville bli. Hun var førstekvinnen i et lite miljø av kliniske nevropsykologer, en posisjon hun fortsatt innehar 40 år etter at hun startet sin yrkeskarriere.

Etter fullført cand.psychol. eksamen ved universitetet i Oslo (1956 – 1961) hvor hun orienterte seg i retning av eksperimentell og biologisk psykologi, arbeidet Grete Bryhn en kort periode som vit.ass., deretter som markedsforsker i Denofa-Lilleborg (1962 – 1966) før hun ble hentet til Nevrokirurgisk avdeling, Ullevål Universitetssykehus (USS, 1966 – 1971) av professor Kristiansen for å bygge opp et nevropsykologisk laboratorium. Med stort pågangsmot og avtale om veiledning fra Holger Ursin og Hallgrim Kløve tilegnet hun seg Halstead-Reitans nevropsykologiske testbatteri, deltok aktivt i utvelgelsen av pasienter til testing, utviklet metode for å registrere våkenhetsgrad hos bevisstløse pasientene (Gulbrandsen m.fl., 1972; Ursin & Gulbrandsen, 1967), samarbeidet ved kartlegging av nevropsykologiske kjennetegn ved afasi (Gulbrandsen & Reinvang, 1969), og mottok sine første psykologistudenter i hovedpraksis (Tor Løberg, Ivar Reinvang).

I hennes egen omtale av denne tiden (Bryhn, 2008) gir hun fargerike beskrivelser av utfordringene hun møtte i studiet og i starten av sin karriere. En jobb er ikke noe man får, men noe man skaper, var hennes mantra. Hun var mer interessert i å finne på enn å passe på. Etter at også Helge Bjørnæs og Barbara Tubylewicz Olsnes ble tilknyttet avdelingen, søkte hun seg nye utfordringer. I 1972 takket hun ja til stilling på Haukåsen skole for barn med hjerneskader. Der ønsket hun å undersøke betydningen av skader i den unge hjernen

for utviklingen av tenkning og atferd. Arbeidsforholdet varte frem til 1988, avbrutt av et treårig forskningsstipend (1979 - 1981) og et kortvarig engasjement på nevrologisk avdeling, UUS.

I forskningsprosjektet tok hun for seg barn med lette hodeskader og uavklart sentralnervøs dysfunksjon. Som en av de første kunne hun påvise at også i denne pasientgruppen var det økt forekomst av målbar nevropsykologisk svikt, spesielt i de yngste aldersgruppene og på de mest sammensatte testene (Gulbrandsen, 1984). Resultatene fra studien fikk klinisk betydning for rådgivning til foreldre og lærere om ikke å presse barn med hjernerystelse til aktivitet for tidlig tidig som det var all grunn til å beholde et positivt syn på prognosen. Artikkelen er sitert i over 50 studier, senest i 2006, altså drøyt 20 år etter at den ble publisert.

Da hun etter endt permisjon vendte tilbake til Haukåsen, samarbeidet hun aktivt med barneleger og spesialpedagoger i etableringen av en nevropsykologisk poliklinikk for barn og ungdom, en virksomhet som i stigende grad fikk hovedstadsansvar for barn med ADHD (Bryhn, 1991).

En rekke hovedoppgaver i psykologi ble skrevet i denne perioden under hennes veiledning, bl.a. ved å vurdere effekt av medikamentell behandling ved ADHD. I 1988 ble hun hentet til daværende Statens Senter for Barne- og Ungdomspsykiatri (SSBU) og i 1994 til Berg Gård, begge ganger med et uttalt ønske om å videreutvikle rutiner og metoder for nevropsykologisk utredning og behandling av barn og ungdom. Gjennom etableringen av tverrfaglige nevroteam, og som inspirator og samarbeidspartner til forskning (Rund m.fl. 1998; Zeiner m.fl. 1999a, 1999b; Øie m.fl., 2000, Ørbeck m.fl., 2000) demonstrerte hun nytteverdien av nevropsykologisk tenkning ved atferdsavvik hos barn og ungdom med nevropsykiatriske lidelser i en slik grad at det i dag er utenkelig å ikke tilby gruppen slike tjenester.

Parallelt med at Berg Gård ble overført til Rikshospitalet i 1998 tok hun imot invitasjon fra tidligere Haukåsen-kollega, Gerd Strand, om stilling ved Nasjonalt Kompetansesenter for ADHD, Tourettes syndrom og narkolepsi. Her ble hun aktivt brukt som foredragsholder og kursarrangør, og hyppig forespurt om å forfatte kapitler til fagbøker innen feltet (Bryhn 2000, 2001, 2004a, 2004b). Arbeidskarrieren ble avsluttet med et engasjement på nevropsykiatrisk avdeling, Akershus Universitetssykehus (2002 - 2003), hvor hun etablerte et nevropsykologisk tilbud til voksne mennesker innen nevrologi-, psykiatri-, og geriatrifeltet samtidig med at hun rakk å ta del i forskning (Fladby m.fl., 2004). Som pensjonist fra 2003 er hun fortsatt aktiv som foreleser, veileder, sakkyndig og forfatter, herunder medredaktør av Tidsskrift for Norsk Psykologforenings nylig utgitt spesialnummer om nevropsykologi (Bryhn, 2008). Grete Bryhn har i en årrekke vært tilknyttet Psykologisk institutt, UiO (1968-1998), som foreleser, praksislærer og hovedoppgaveveileder. Kurset hun tok initiativ til på slutten av 60-tallet i klinisk nevropsykologi var i mange år det eneste tilbudet innen fagfeltet. Bruk av tester var i de anti-positivistiske 70-årene tabubelagt. Desto mer befriende var det å få beskrevet en psykologi som var håndgripelig uten å bli mekanistisk. Kurset og hennes praksistilbud var i så henseende en reddende planke for de av oss som ikke følte oss fortrolige med en fremtid som terapeuter innen psykisk helsevern. Grete Bryhn var delaktig i samlingen av en engere krets kliniske nevropsykologer på begynnelsen av 80-tallet, var en pådriver bak dannelsen av Norsk Nevropsykologiske Forening (NNF) på begynnelsen av 90-tallet og for at Psykologforeningen etablerte spesialistordningen på slutten av 80-tallet med nevropsykologi som spesialområde.

Hun ble selv spesialist i klinisk nevropsykologi etter overgangsordningen og har sittet i Psykologforeningens fagutvalg og spesialistutvalg, samt NNF's styre. Hun er fortsatt aktiv som foredragsholder, forfatter og debattant, og hun var blant initiativtakerne da

Psykologforeningen etablerte en seniorgruppe som inspirator til et meningsfylt liv både faglig og sosialt som pensjonist. Grete byr på seg selv, og hun bryr seg. Det er sjelden tvil om hva hun mener, hun engasjerer seg og utfordrer oss andre til også å ta stilling. Hun er et lesende menneske, faglig, samfunnsmessig og kulturelt. Et møte med Grete blir aldri kjedelig. Takk for at du fins – vi er mange som har blitt veldig glad i deg og som gleder oss på dine vegne over at du nå får offisiell anerkjennelse for din ledende posisjon som "founding mother" av norsk nevropsykologi.

28. februar 2013
(endret 12. april 2013)

[norsk-nevropsykologisk-forening / foreningen / aeresmedlemmer / Grethe-Bryhn](#)